5-312 Doorashada Xakamaynta- Hubka

(xx/xx/23)
Dib u eegis lagu sameeyay xeerarkii hore: (10/16/02) (08/17/07) (04/30/15) (04/05/16) (09/08/20) (12/22/20) (04/04/21) (01/01/23)

I. Ujeedo

Ujeedada xeerkan ayaa ah in la ballaariyo shuruudaha xeerarka kale ee xoogga, gaar ahaan kuwa la xiriira hubka.

II. Qeexitaano

Erayada lagu qeexay P&P 5-304:

- Qaadis
- Geyn
- Ridista
- Muujin
- Ku howlan la beegsadaha
- Ku taagis
- Isticmaal

III. Xeer

A. Xeerka iyo Mabaadi'da Hagidda

Marka lagu daro u gaar ahaanshaha xeerkan, shaqaaluhu waa inay raacaan shuruudaha dhammaan xeerarka kale ee khuseeya, oo ay ku jiraan laakiin aan ku xaddidnayn, Mabaadi'da Hagidda iyo heerarka kale ee P&P 5-301.

B. Waafaqsan Xeerka iyo Tababarka

Saraakiishu waa inay u isticmaalaan oo kaliya hubka si aan kala sooc lahayn (non-discriminatory), waana marka aw xooggaasi macquul yahay oo uu waafaqsanyahay tababarada MPD ee hadda jira iyo xeerarka MPD ee xukuma isticmaalka xoogga (oo ay ku jiraan dhammaan qaybaha P&P 5-300).

C. Xaaladaha la Isticmaalka

1. Hubka waxaa la ridaa - marka la oggolaado.

   Shaqaale MPD ee la dhaariyay wuxuu si sharci ah u ridi karaa hubka si waafaqsan xeerka xaaladaha soo socda:

   a. Xaaladaha xoogga ee khatarta ah ee sida adag loogu hoggaansamayo xeerka Isticmaalka awooda (P&P 5-301) ee lagu xakamaynayo heer sare. Isticmaalka hubka si joogto ah waligiis looma tixgelin doono oo waa la ogol yahay kaliya marka mid kale aysan shaqaynayn, shaqayn doonin ama sidoo kale aysan badbaado kujirin in la isku dayo (sida ku cad qaybta P&P 5-301 ee Xoog macquul ah oo la jaan qaadaya Xeerka, Sharciga, iyo Tababarka).

   b. Si nolosha loo dhameeyo xayawaanka khatarta ah, ama xayawaan u baahan daweyn bini'aadminimo si looga saaro silica dheeraadka ah iyo habab kale oo lagu bedelo waa wax aan macquul ahayn.

   c. Si aad uga qaybgasho tababar la oggolaaday.

   d. Si aad uga qaybgasho tartan kasta oo la oggol yahay ama hawlo isboorti oo sharci ah.

2. Ridista hubka - marka uu mamnuuca yahay.

   Saraakiishu waa inaysan ridin hubka marka lagu jiro xaaldahan soo socda:

   a. Digniin ama marka amarka la bixinayo.

   b. Ka dhanka ah dadka khatarta u keenaya keliya naftooda.

   c. Kaliya si loo ilaaliyo hanti.

3. Ka toogashada ama ku toogashada baabuurta

   a. Gawaarida socota

      Hubka laguma ridi karo baabuur socda ama baxsaanaya, ilaa mid ka mid ah reebanayaashan yar ee soo socda hadii lagu dabaqayo:

      i. Markey khatarta awoodeedu wax dili karto ay kugu soo socoto oo aan baabuur ahayn

         - Sarkaalka ama qof kale ayaa qof gaari socda saaran hadda ugu hanjabay awood wax dili karta, iyo
         - Khatartu waa hab kale oo aan ahayn baabuurka socda, iyo
         - Sarkaalku wuxuu si macquul ah u aaminsan yahay inaysan jirin siyaabo kale oo macquul ah oo la heli karo si looga hortago khatarta soo socota.

ii. Weerar naxdin leh

Xaaladda ba'an ee 'weerark baabuur oo daran' halkaas oo baabuurka loo isticmaalayo hub ahaan si dadka loogu geysto waxyeello weyn oo jireed ama dhimasho.

iii. Sarkaal ku xayirmay wadadii gaadhiga

aa. Xaaladda aadka u daran marka sarkaalku ku xayiran yahay waddada baabuurka, ka reebanaanshahan ayaa laga yaabaa inuu dabaqo haddii shuruudahan soo socdaa lagu dabaqo:

- Sarkaalku hadduu san haysan qaab uu ku baxsado, *iyo*
- Sarkaalku wuxuu sida ugu macquulsan u aaminsan yahay inaysan jirin habab kale oo macquul ah oo la heli karo si looga hortago khatarta, *iyo*
- Sarkaalku ma awoodo inuu bixiyo amarro ama darawalku wuu diidayaa amarada joojinta.

ab. Saraakiishu waa in ay tixgeliyaan booskooda kana fogaadaan in ay naftooda dhigaan dariiqa gaariga mar kasta oo ay suurtagal tahay. Haddi ay saraakiishu isku arkaan in ay taagan yihiin wadada gaadhiga, waa in ay isku dayaan in ay si nabad ah uga baxaan wadada baabuurka intii ay qoriga ku ridi lahaayeen gaadhiga ama qof kasta oo saaran.

ac. Baabuurka socda laftiisa looma malaynayo in uu keenayo khatar sababi karta in sarkaalku uu isticmaalo awood wax dili karta.

b. Marka laga ridayo gaari socda

Hubka waa inaan laga ridin baabuur socda ilaa:

- Sarkaalka ama qof kale ayaa hadda qof kale ugu hanjabay awood wax dili karta, *iyo*
- Khatartu waa hab kale oo aan ahayn baabuur socda, *iyo*
- Sarkaalku wuxuu si macquul ah u aaminsan yahay inaysan jirin siyaabo kale oo macquul ah oo la heli karo si looga hortago khatarta.

c. Isku dayga lagu joojinayo baabuurka

Mamnuucyadan waxaa ka mid ah in la isku dayo in la joojiyo gaadhiga iyada oo hub lagu joojinayo baabuurka.

d. Tixgelinada kujira mamnuucyadaan:

i. Baabuurka waxaa ku jiri kara rakaab dheeraad ah, waxaana laga yaabaa in aanay si sahal ah u muuqan inta qof ee saaran gaadhiga.

ii. Aad bay ugu adag tahay in rasaasta lagu rido baabuurta dhaqaaqaysa oo isla markiiba joojiso inuu dhaqaaqo ama si guul ah uga dhigaan midaan dhaqaaqi karin.

iii. Rasaasta lagu ridayo baabuurta socota ayaa leh suurtogalnimo sare oo ah in lala waayo bartilmaameedkii loogu talagalay ama khiyaamaynta oo ay suurtogal tahay inay dhaawacdo askarta ama dadka kale ee aan waxba galabsan, oo ay ku jiraan rakaabka baabuurka.

iv. Rasaasta lagu rido baabuurta socota waxay curyaami kartaa ama jahawareerin kartaa darawalka, taasoo keeni karta in baabuurka uu shil galo oo ay suurtogal tahay inay dhaawacaan askarta ama dadka kale ee aan waxba galabsan, oo ay ku jiraan rakaabka gaariga.

v. Khatarahan, inta badan, waxay saameeyaan ku rididda hubka ama ka radidda gaadiidka socda.

4. Toogashada qof cararaya

Saraakiishu ma ku ridi karaan hub qofka ka cararaya sarkaalka marka laga reebo wajahaadda hanjabaad dil ah oo soo socota ama dhaawac weyn oo jidheed oo loo geysto sarkaalka ama qof kale.

5. Muujinta ama ku taagidda hubka

a. Sababtoo ah hubku waa nooc dilaa ah ama xoogga dilaaga ah, saraakiishu waa inay soo bandhigaan ama tilmaamaan hub kaliya haddii ay si macquul ah u aaminsan yihiin in xaaladdu ay ka sii dari karto si ay u abuurto khatar dil ah oo soo socota ama dhaawac weyn.

b. In aan loo baahnayn ama si degdeg ah loo soo baxsho ama la soo bandhigo hub waxay xaddidi waddo kale oo sarkaalku ku xakameeyn karo xaaladda waxaana laga yaabaa inay ka hortagto ama xaddido xidhiidhka ka dhexeeya sarkaalka iyo la beegsadaha.

D. Qaado hub ay khatartiisu yartahay

Marka ay shaqada ku jiraan ama beegsiga marka aadan shaqada ku jirin, saraakiisha lebisan ee looga baahan yahay in ay hub qaataan waa in ay wataan ugu yaraan hal hub oo khatartiisu yartahay (P&P 5-301 and P&P 5-301).

E. Daawaynta iyo Gargaarka Caafimaadka

Saraakiishu waa inay daawayn u fidiyaan qof kasta oo la toogtay, si waafaqsan P&P 5-301 iyo P&P 7-350.

F. Ogeysiinta Rididda Hubka

1. Masuuliyadda shaqaalaha

Shaqaale kasta oo rida hubka, haba noqdo mid shaqada ku jira ama aanan shaqada kujirin, waa inuu xidhiidh toos ah la sameeyaa kormeerahooda dhow ama Taliyaha Ilaalada ee Shaqada Kujira iyo xukunka deegaanka sida ugu dhakhsaha badan **marka laga reebo**:

- Marka lagu jiro xad la beegsanayo.
- Markaad samaynayso imtixaanada ballistics ee la oggolaaday.
- Markaad ku hawlan tahay hawlo sharci ahaan la aqoonsan yahay adiga oon shaqada kujirin

2. Mas'uuliyadda kormeeraha

a. Kormeeruhu waa inuu ka jawaabaa goob kasta oo uu shaqaaluhu hub ka rido inta uu ku jiro shaqada ama xiliga shaqada.

b. Kormeeruhu waxa uu mas'uul ka yahay in uu ogeysiiyo Taliyaha Ilaalada iyo marka ay habboon tahay, ku Xigeenka Madaxa shaqaalaha iyo baaraha Dilka ee shaqada ku jira. Tan kuma jiraan rididda hubka ee ujeedkeedu yahay in xoolo la diro, ilaa ay qof ka dhaawacdo.

c. Ogeysiisyada waa in loo diraa Waaxda Arrimaha Gudaha iyadoo la raacayo Xeerka Ka War bixinta Waajibka (P&P 2-101).

d. Kormeeraha lala taliyay waa inuu xaqiijiyaa in baadhista maandooriyaha iyo khamriga loo sameeyo si waafaqsan P&P 3-1000 Tijaabada Maandooriyaha iyo Khamriga.

e. Dhacdo kasta oo uu sarkaalku lug ku leeyahay, xeerka Dhacdada Khatarta ah ee (P&P 7-810) waa in la raacaa.

3. Uga warbixinta gobolka ee hubka la riday

Qaybta 626.553 ee qaanuunka MN waxa uu u baahan yahay Taliyaha Booliisku inuu u wargaliyo Guddoomiyaha Gobolka ee Badbaadada Dadwaynaha marka sarkaalka nabad sugidda ahi uu rido hub marka uu shaqada ku jiro, aan ka ahayn ujeedo tababar ama marka la dilo xayawaan buka, dhaawacmay, ama halis ah. Ogeysiin shilka oo qoran waa in la xareeyaa 30 maalmood gudahooda ee dhacdada. Ogeysiinta waa inay ku jirtaa macluumaadka ku saabsan sababta iyo xaaladaha ku xeeran rididda hubka. Kormeeraha Qaybta Arimaha Gudaha ayaa mas'uul ka ah u gudbinta foomamka loo baahan yahay Xafiiska Gobolka ee Xariga Dambiyada.

DRAFT

G. Warbixinada qoran oo loo baahan yahay

1. Dhammaan rididda hubka shaqaalaha ee u baahan ogaysiis, marka laga reebo Dhacdooyinka Halista ah, waa in lagu soo wargeliyaa warbixinta PIMS, oo ay ku jirto Qoraal Sheeko, oo ay bixinayaan shaqaalaha ku lugta leh iyo kormeeraha la ogeysiiyay. Warbixinta waa in cinwaan looga dhigaa, "DISWEAP".

2. Shaqaaluhu waa in uu dhamaystiraa Warbixinta Ciidanka si waafaqsan P&P 5-302, kormeeruhuna waa in uu dhamaystiraa Dib-u-eegidda Ciidanka Kormeeraha si waafaqsan P&P 5-303.

3. Taliyaha Ilaalada waa in uu ku daraa dhammaan lambarada kiisaska buuga qormada ee Taliyaha Ilaalada.

DRAFT